

вітню програму, йому надається диплом державного зразка. Випускнику, який навчався за неакредитованою програмою, надається документ про вищу освіту за зразком, визначеним вченою радою ЗВО (ст.7 Закону).

Таким чином, розробка освітніх програм ЗВО є не тільки послабленням керуючої функції держави, але й підвищенням відповідальності самого закладу вищої освіти за якість надання освітніх послуг. Для більшості закладів вищої освіти це є складним випробуванням, оскільки більшість викладачів не мають належного досвіду формування освітніх програм.

У сучасних ринкових умовах велика увага приділяється оцінюванню якості вищої освіти, так як зростають вимоги до якості професійної компетентності фахівця та діяльності ЗВО. В Україні при атестації здобувачів вищої освіти оцінюються компетентності, які становлять нормативну частину змісту освітньої програми підготовки фахівця та «визначають здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти» [2]. Крім цього, компетентність як результат навчання проявляється у здатності та готовності до успішної діяльності в надзвичайно мінливих умовах економіки.

Як показали результати досліджень, науково-педагогічні працівники вітчизняних ЗВО визначили першочергові напрями реалізації академічної автономії вітчизняних ЗВО: можливість самостійно розробляти освітні та наукові програм (про це зазначила переважна більшість опитаних науково-педагогічних працівників 70,4%), вільний вибір механізму оцінки якості навчання (про це заявили близько 37% опитаних респондентів), розробка закладами вищої освіти Правил прийому (третина опитаних вбачають першочерговим кроком). А видання власних документів про вищу освіту за неакредитованими освітніми програмами в пріоритеті лише у 13,4% опитаних респондентів (рис. 1).

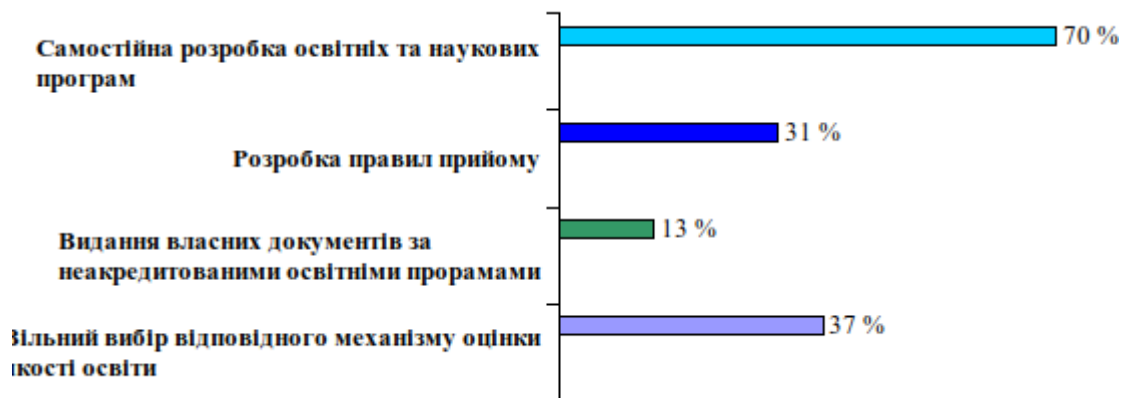

Рис. 1. Першочергові напрями реалізації академічної автономії за оцінкою респондентів

Основними підходами до реалізації академічної автономії закладів освіти України в контексті інтеграції національної вищої освіти до Європейського простору вищої освіти мають стати залучення роботодавців і здобувачів вищої освіти до розроблення та модернізації освітніх програм з урахуванням вимог вітчизняних та міжнародних професійних стандартів,

Національної рамки кваліфікацій, а також відкриті та прозорі процедури акредитації освітніх програм відповідно до рекомендацій із забезпечення якості.

Таким чином, розширення університетської автономії сприятиме конкурентоспроможності та підвищенню якості системи вищої освіти України, інтеграції в європейський освітній простір.

Висновки. Кожен ЗВО, враховуючи власну специфіку управлінських рішень, повинен обрати для себе ефективний механізм управління, організаційну структуру. Держава, зі своєї сторони, має гарантувати рівність функціонування автономних закладів вищої освіти, не втручатись в академічну та організаційну діяльність ЗВО. При цьому має забезпечуватись однаковий рівень автономії на законодавчому рівні задля здорової конкурентної боротьби між ЗВО. А заклади вищої освіти задля надання якісних освітніх послуг та підготовки висококваліфікованих фахівців для ринку праці повинні стати незалежними, самостійними, саморегульованими інституціями, розвиватися на засадах критичної самооцінки та саморозвитку. В перспективі подальших досліджень планується розробка чинників та показників для оцінювання рівня реальної автономії вітчизняних закладів вищої освіти.

Список літератури

1. Автономія та врядування у вищій освіті: монографія / О. П. Воробйова та ін. – Київ: Інститут вищої освіти НАПН України, 2015.– 192 с.
2. Про вищу освіту : Закон України.– [Електронний ресурс]. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556>.

УДК: 616.31(043.2):37.016

ОПТИМІЗАЦІЯ МЕТОДОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ТЕРАПЕВТИЧНА СТОМАТОЛОГІЯ» НА СТОМАТОЛОГІЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ

Л.Ф. Горзов, Е.М. Данко,
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», стоматологічний
факультет, м. Ужгород

Постановка проблеми. Терапевтична стоматологія є однією з основних дисциплін, що викладаються на додипломному рівні для майбутніх лікарів-стоматологів. Саме вона містить фундаментальний матеріал про основи ведення терапевтичного прийому, сучасні матеріали та лікування основних стоматологічних захворювань. Важливим є удосконалення, оптимізація методів викладання даної дисципліни для підвищення якості засвоєння матеріалів студентами стоматологічного факультету.

Основна мета виступу. Оптимізувати наявні методи викладання дисципліни «Терапевтична стоматологія» з використанням інноваційних, інтерактивних методів з елементами ведення дистанційного навчання на стоматологічному факультеті ДВНЗ «УжНУ».

Виклад основного матеріалу з повним обґрунтуванням отриманих результатів. На базі кафедри терапевтичної стоматології стоматологічного факультету ДВНЗ «УжНУ» проводиться викладання дисципліни «Терапевтична стоматологія» для студентів 3-5 курсів.

Перед вивченням дисципліни студенти мають змогу ознайомитися з робочою програмою на сайті електронного навчання <https://e-learn.uzhnu.edu.ua> в розділі кафедри терапевтичної стоматології, а також на сайті стоматологічного факультету <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/faculty-fstomat> в розділі інфо-центр. Також для студентів є доступними всі матеріали для підготовки до практичних занять на даних сайтах.

Під час викладання дисципліни «Терапевтична стоматологія» ми застосовуємо, як традиційні, так і інноваційні (інтерактивні) методи навчання. З традиційних методів ми використовуємо лекційні та практичні заняття.

На практичному занятті для студентів ми застосовуємо інтерактивні методи навчання такі, як робота в малих групах, кейс-метод, міні-лекції. Робота в малих групах полягає в тому, що студенти поділяються на дві групи з 4-5 осіб для вирішення ситуаційних завдань та обговорення різних методів вирішення поставлених питань, наприклад, постановку діагнозу та подальшого лікування стоматологічного захворювання.

Хочемо зазначити, що одним з найкращих методів засвоєння практичного матеріалу студентами відбувається під час кейс-методу. Кейс-метод це проведення студентами розіграних клінічних ситуацій «лікар-пацієнт» із постановленими скаргами пацієнта, проведенням методів діагностики, встановленням коректного діагнозу, розробкою протоколу лікування та профілактики захворювань. Під час проведення даного методу студенти мають можливість висловлювати власні думки, спостереження, використовувати знання із засвоєного матеріалу по темі заняття.

На нашій кафедрі ми маємо змогу продемонструвати студентам під час практичного заняття протоколи лікування на пацієнтові, адже, на базі нашого стоматологічного факультету діє «Університетська стоматологічна поліклініка», а кожен викладач є практикуючим лікарем-стоматологом з досвідом роботи зі спеціалізації «Терапевтична стоматологія». Протягом таких методів демонстрації студенти мають змогу побачити проведення всіх етапів лікування із використанням найсучасніших матеріалів, інструментів, методів діагностики. Також обов'язковим етапом навчання студентів є проведення практичних навичок як на стоматологічних моделях, так і на пацієнтах, таких, як лікування карієсу, проведення професійної гігієни ротової порожнини, визначення глибини пародонтальних кишень та ін. за допомогою стоматологічних установок, інструментів та матеріалів під наглядом викладача.

Оцінювання засвоєних матеріалів проводиться зазвичай в усній та письмовій формі. Написання тестових завдань проводиться на сайті електронного навчання нашого університету з попередньо підготованими тестовими завданнями в комп'ютерному класі або на власних телефонах, комп'ютерах студентів. Програма сайту автоматично вираховує правильні відповіді та за допомогою особистих профілів студентів, дає нам змогу побачити та зберегти результати всіх студентів у електронному журналі даної дисципліни. Також на базі нашого факультету є створені комп'ютерні класи з оснащеними відповідними програмами по підготовці майбутніх фахівців до ліцензійних іспитів «Крок 2» та «Крок 3».

Висновки з дослідження і перспективи подальших розробок. Комплексний підхід до викладання дисципліни «Терапевтична стоматологія» із використанням традиційних та інноваційних методів дає змогу підготувати майбутніх фахівців на високому рівні, які відповідають сучасним стандартам та вимогам підготовки лікарів-стоматологів.

УДК 378.147

ВИКОРИСТАННЯ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ ДЛЯ РОЗРОБКИ ЕЛЕКТРОННОГО КУРСУ МОРСЬКОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ СУДНОМЕХАНІКІВ

**О.С. Дягілева, М.М. Масьонкова, А.Ю. Юрженко,
Херсонська державна морська академія, м. Херсон**

Розвиток англомовної компетентності майбутніх судових механіків залежить насамперед від здатності студентів застосовувати знання з англійської мови в конкретному середовищі - на судні, для вирішення професійних проблем. На сьогоднішній день в системі морської вищої освіти використовується багато новітніх методів як викладання, так і навчання з використанням інноваційних технологій.

Сьогодні майбутній судномеханік повинен вміти належним чином спілкуватися та вільно розмовляти морською англійською мовою. Під час спілкування з екіпажем він повинен звертати увагу на переконливість, культуру та стиль власної мови. Неefективне спілкування може стати причиною виникнення багатьох проблем, наприклад, непорозуміння, невдачі, надзвичайні ситуації. Моряки, які стикалися з проблемами спілкування, намагаються вдосконалити свої мовні навички, виправити власні помилки та усунути недоліки. Саме це спонукає використовувати не тільки існуючі методології викладання і навчання, але й нові.

Навчання на основі компетентностей починається з виявлення конкретних навичок, виявлення основних чинників, що дозволяють учням розвивати оволодіння кожною компетентністю у своєму власному темпі, як правило, працюючи з наставником. Значення навчання на основі компетентностей для розвитку практичних або професійних навичок стає все більш оче-

видним, але все частіше даний підхід використовується для освіти, що вимагає більш абстрактних або академічних навичок розвитку, іноді в поєднанні з іншими курсами чи програмами.

Євроінтеграційний напрям розвитку України відіграє важливу роль у розвитку всіх сфер життя: політичної, економічної, соціальної, а також освітньої, що є для нас найбільш актуальним питанням. Наша держава не лише заявила про намір приєднатися до європейської спільноти, але і підписала угоду, згідно з якою бере участь в інтеграційних процесах у галузі вищої освіти європейських країн, основною метою яких є вступ України та активна участь у європейському освітньому просторі. Тому виникає необхідність застосування фундаментальних змін в процесі організації освіти в Україні, заснованих на парадигмі навчання впродовж життя, необхідність вирішення проблем у галузі морської освіти, які повинні якісно змінити її зміст, форми, методи, засоби та технологій.

Говорячи про освітні послуги, що надаються майбутнім фахівцям морської галузі, необхідно враховувати специфічні особливості цієї професії. Студенти, які вивчають морські освітні програми, повинні набути знань та навичок, які будуть доречними та конкурентоспроможними у морському професійному середовищі. Саме тому, перш за все, необхідно визначити основні компетентності, якими повинні оволодіти майбутні моряки під час навчання. Однією з таких компетентностей є володіння англійською мовою, яка вважається міжнародною мовою в професійному морському середовищі. Розвиток англійської компетентності майбутніх моряків насамперед залежить від здатності студентів застосовувати знання англійської мови, як зазначалося раніше, у конкретному спілкуванні - на борту, для вирішення професійних проблем.

Професійна компетентність фахівців морської галузі визначається Міжнародною конвенцією про стандарти підготовки, сертифікації та вахти моряків (ПДНВ) та курсом ММО 3.17, який повністю враховує розділи A-V / 1-2 ПДНВ [1]. Як зазначалося вище, основною компетентністю, якою повинен володіти майбутній моряк, є усне та письмове використання англійської мови в загальних морських комунікаціях [3]. На сьогоднішній день існує багато нових методів як викладання, так і навчання з використанням інноваційних технологій, які широко використовуються в системі морської вищої освіти. Однією з методологічних характеристик сьогоднішньої професійної освіти є дуальність. Дуальна освіта має на меті поєднати 50% теорії в закладі освіти та 50% практики, що має гарантувати не лише теоретичні знання, але й практичні навички.

Саме тому, задля забезпечення надання якісних освітніх послуг, що відповідають європейським та світовим стандартам, з 2016 року Херсонська державна морська академія (ХДМА) використовує змішану освіту з відповідним забезпеченням якості, щоб покращити навчання, його гнучкість.

Для забезпечення викладачів та студентів цифровим середовищем використовується освітнє та комунікативне педагогічне середовище на

платформі MOODLE, що має ряд переваг. У викладача та студента завжди є можливість для зворотного зв'язку, що дозволяє не тільки своєчасно виконувати та перевіряти завдання, а й аналізувати та вирішувати існуючі проблеми чи непорозуміння просто під час навчального процесу. Система дозволяє відслідковувати виконання студентами завдань, що є основою для розробки наступних курсів з навчальних дисциплін з урахуванням потреб та інтересів студентів. Також платформа MOODLE надає можливість розміщення матеріалів для самостійної роботи в електронному курсі викладача та іспитів окремим курсом для всіх груп окремого курсу та факультету.

Програма курсу «Морська англійська мова» передбачає проведення практичних занять, виконання самостійних робіт та проведення іспиту чи тесту для контролю знань [2]. Структура курсу включає модулі, які мають різні завдання, а саме: глосарії, ігрові вправи, форуми, квести, робота над проектами, робота в групах, кейси. Наприкінці кожного модуля студенти повинні пройти тест, який має прохідний бал (60% від загальної кількості балів тестування). Без проходження рівня успішності студент не зможе отримати доступ до наступного модуля. Під час очних занять, оцінюючи саме усну компетентність в кінці кожного модуля, викладач вручну вносить зміни до журналу електронного курсу. Кожна діяльність на курсі має окреме оцінювання в журналі.

З метою підвищення рівня мотивації студентів авторські електронні курси в освітньо-комунікаційному педагогічному середовищі MOODLE містять елементи гейміфікації (використання ігрових прийомів у неігровому середовищі для вирішення професійних проблем). До таких елементів належать: значки, шкали прогресу, вправи на основі ігор (кросворди, головоломки, вікторини тощо), квести, мапа курсу, місії та рівні, бали, таблиці лідерів тощо.

Ігровий дизайн електронних курсів складається з мапи курсу на початку, яка пояснює, які рівні має курс, елементи сюжету. Згідно з правилами модульної системи навчання, електронний курс «Англійська мова за професійним спрямуванням» складається з п'яти модулів, які слідує один за одним. Тобто, побачивши мапу, студент знає, де він зупинився і скільки ще попереду, щоб засвоїти головну мету курсу - використання усної та письмової англійської мови в загальному морському спілкуванні [1]. Елементи гейміфікації перетворюють навчання у неформальне середовище. Гейміфікація у змішаному навчанні змушує студентів краще вчитися під час аудиторних занять та самостійно виконувати завдання поза закладом освіти.

Навчання суднових механіків із використанням змішаного навчання для здобуття теоретичної підготовки в морському закладі вищої освіти формує комунікативну компетентність майбутнього судномеханіка, що є однією з найбільш важливих навичок майбутнього фахівця морської галузі. До перспектив подальших розробок відносимо аналіз використання у електронних курсах морської мови сучасних трендів навчання: доповненої та віртуальної реальностей, перевернутого класу, адаптивного тсетування.